

RAPORT¹ O STANIE DYSCYPLINY FILOZOFIA NA UNIWERSYTECIE WARSZAWSKIM
OCENA WYNIKU EWALUACJI 2017-2021 ORAZ PERSPEKTYWY NA LATA 2022-2025
CZĘŚĆ A

Niniejszy Raport oceny stanu dyscypliny FILOZOFIA, uwzględniający ocenę wyniku ewaluacji 2017-2021 oraz perspektywy dyscypliny w bieżącym okresie ewaluacyjnym, składa się z dwóch części: ogólnej (CZĘŚĆ A – 8 stron), przeznaczonej do udostępnienia całej społeczności uniwersyteckiej, oraz szczegółowej (CZĘŚĆ B – 22 strony), zawierającej nie tylko jakościowy, ale również ilościowy opis dorobku dyscypliny FILOZOFIA w ewaluacji 2017-2021 oraz w bieżącym okresie 2022-2023 według stanu na czerwiec 2023. Raport powstał na podstawie danych z systemów POLON, SEDN, PBN, bazy SciVal oraz danych udostępnionych w ramach dostępu do informacji publicznej.

WSTĘP

Badania w dyscyplinie FILOZOFIA prowadzone na Uniwersytecie Warszawskim obejmują wszystkie najważniejsze uprawiane na świecie subdyscypliny filozofii. Spektrum zagadnień badawczych jest niezwykle szerokie i obejmuje między innymi takie obszary jak: historia filozofii, historia idei, filozofia polityki, społeczeństwa i religii, estetyka i filozofia kultury, etyka i bioetyka, epistemologia, ontologia, filozofia nauki, filozofia języka, filozofia umysłu, semiotyka, logika.

Różnorodność obszarów i zagadnień badawczych, a także dorobek w dyscyplinie FILOZOFIA, składają się na imponującą, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym, całość. Uniwersytet Warszawski jest jednym z najlepszych i najbardziej aktywnych ośrodków filozoficznych w kraju, zarówno pod względem publikacji o zasięgu międzynarodowym, w tym artykułów publikowanych w najlepszych czasopismach, liczby realizowanych projektów badawczych, jak i umiędzynarodowienia. O mocnej pozycji FILOZOFII na UW świadczy kategoria A, przyznana w wyniku ewaluacji za 2017-2021 (zob. punkt (I) poniżej), jak i stosunkowo wysoka i stale rosnąca pozycja dyscypliny na tle zagranicznych ośrodków filozoficznych (zob. punkt (II) poniżej).

(I) OCENA WYNIKU EWALUACJI 2017-2021

Liczba N dyscypliny FILOZOFIA za okres 2017-2021 wyniosła 83,21. Pod względem wielkości dyscyplina zajmuje 16 miejsce wśród wszystkich 24 ewaluowanych na UW dyscyplin oraz 1 miejsce wśród wszystkich 24 krajowych jednostek, w których dyscyplina FILOZOFIA była ewaluowana. Uniwersytet Warszawski jest więc największym ośrodkiem filozoficznym w kraju. W okresie 2017-2021 na UW było

¹ Raport przyjęty na posiedzeniu Rady Naukowej Dyscypliny FILOZOFIA w dniu 20 czerwca 2023 roku.

zatrudnionych 117 pracowników, którzy oświadczyli prowadzenie działalności badawczej w dyscyplinie FILOZOFIA. Dodatkowo dyscyplinę FILOZOFIA zadeklarowało 46 doktorantów ze szkół doktorskich. W sumie w ewaluacji dyscypliny FILOZOFIA uczestniczyły 163 osoby. Większość pracowników uwzględnionych w ewaluacji 2017-2021 dyscypliny FILOZOFIA pochodzi z Wydziału Filozofii (80%). Kolejne jednostki UW z największym udziałem pracowników deklarujących dyscyplinę FILOZOFIA w ewaluacji 2017-2021 to: Artes Liberales (7,82%), Wydział Stosowanych Nauk Społecznych (3,48%), Wydział Polonistyki (2,60%). Liczba dostępnych slotów dyscypliny FILOZOFIA wyniosła 249,63 przy tzw. liczbie NO wynoszącej 0. Wszystkie dostępne sloty (z dokładnością do części dziesiątych) zostały wykorzystane, w tym również sloty dostępne w ramach limitu na artykuły z lat 2017-2018. Limit na monografie i redakcje monografii z poziomu I lub spoza ministerialnego wykazu wydawnictw nie został optymalnie wykorzystany. Publikacje osób spoza N wypełniły 3,89% wszystkich dostępnych slotów. Były to publikacje wyłącznie doktorantów ze szkół doktorskich.

Dyscyplina FILOZOFIA uzyskała kategorię A. Ze względu na bardzo wysoki próg w dyscyplinie FILOZOFIA kwalifikujący do oceny na kategorię A+, FILOZOFIA na UW nie została w ogóle poddana ocenie eksperckiej na kategorię A+. Należy jednak podkreślić, że próg kwalifikujący do oceny na A+ spełniała w dyscyplinie FILOZOFIA tylko jedna jednostka, a mianowicie Politechnika Warszawska, która uzyskała maksymalny wynik w Kryterium I. Żadna z pozostałych 23 jednostek, w których ewaluowana była dyscyplina FILOZOFIA, nie została poddana ocenie na kategorię A+. W efekcie żaden ośrodek w kraju nie ma kategorii A+ w dyscyplinie FILOZOFIA. Wynik uzyskany przez FILOZOFIĘ na UW w Kryterium 1 (228,72 punktów) oraz w Kryterium 3 (114 punktów) w porównaniu z wartościami referencyjnymi na kategorię A w dyscyplinie FILOZOFIA (odpowiednio 191,905 oraz 78,720), świadczy o tym, że FILOZOFIA na UW uzyskała bardzo mocną kategorię A.

Wynik punktowy FILOZOFII na UW w Kryterium 1, wynikający z porównania z wartościami referencyjnymi dla dyscypliny, wyniósł 44,8 punktów, a więc znacznie przewyższa średnią dla dyscypliny w kraju. Jest to też najwyższy wynik punktowy w Kryterium I spośród wyników uzyskanych przez dyscypliny UW z obszaru nauk humanistyczno-społecznych. W Kryterium 2 FILOZOFIA na UW uzyskała stosunkowo dobry wynik (11,06), co jednak w porównaniu do wartości referencyjnej w tym kryterium dla dyscypliny FILOZOFIA, wynoszącym 15,162, przełożyło się na słaby wynik punktowy (minus 10 punktów). W Kryterium 3 FILOZOFIA na UW uzyskała bardzo wysoki wynik, co w porównaniu z wartościami referencyjnymi przełożyło się na maksymalną punktację w Kryterium 3 (20 punktów).

Globalny końcowy wynik dyscypliny FILOZOFIA na UW, wynikający z porównania z wartościami referencyjnymi dla kategorii A, wyniósł 54,8 punktów. Jest to najwyższy wynik końcowy spośród wyników uzyskanych przez dyscypliny UW z obszaru nauk humanistyczno-społecznych.

W zakresie działalności publikacyjnej FILOZOFIA na UW wykazuje się zarówno intensywną aktywnością publikacyjną, jak i dużą różnorodnością form publikacyjnych. Wśród zgłoszonych do ewaluacji osiągnięć znaleźć można wszystkie rodzaje publikacji dopuszczalne przez Rozporządzenie w sprawie ewaluacji. Są to zarówno tradycyjne artykuły, monografie, redakcje i rozdziały, jak i artykuły w materiałach z konferencji indeksowanych na ministerialnym wykazie, artykuły recenzyjne, edycje źródeł, przekłady. Pod względem punktacji czasopism i wydawnictw, w których publikują filozofowie, również można zaobserwować dużą różnorodność.

Najwyżej punktowane osiągnięcia dyscypliny FILOZOFIA na UW, uwzględnione w ramach limitu 3N, opublikowane zostały w prestiżowych wydawnictwach zagranicznych takich, jak Cambridge University Press, Oxford University Press, Routledge, Bloomsbury Publishing, Brepols Publishers, Harrassowitz Verlag, oraz w cenionych czasopismach o zasięgu światowym takich jak: Acta Analytica; American Journal of Bioethics; Annals of Pure and Applied Logic; Archive for Mathematical Logic; Axiomathes; BMC Public Health; CADE; Episteme; Erkenntnis; European Journal for Philosophy of Science; Grazer Philosophische Studien; International Journal of Environmental Research and Public Health; Journal of Bioethical Inquiry; Journal of Indian Philosophy; Journal of Logic, Language and Information; Journal of Speech Language and Hearing Research; Journal of Symbolic Logic; Medicine, Healthcare and Philosophy; Organon F; Phainomena; Phenomenology and the Cognitive Sciences; Philosophia; Philosophical Quarterly; Philosophy of the Social Sciences; Recherches de Théologie et Philosophie Médiévale; Review of Philosophy and Psychology; Review of Symbolic Logic; Rivista di Estetica; Semiotica; Synthese; SPECULUM – A Journal of Medieval Studies; Theoria; Theory & Psychology; Vivarium.

W porównaniu do pozostałych 23 ośrodków krajowych, ewaluowanych w dyscyplinie FILOZOFIA, wynik Uniwersytetu Warszawskiego w Kryterium 1 można uznać za zadowalający. FILOZOFIA na Uniwersytecie Warszawskim uzyskała bowiem wynik znacząco wyższy niż wartość referencyjna na kategorię A, a w rankingu jednostek z najwyższą ostateczną (po odwołaniu) punktacją w Kryterium 1 w dyscyplinie FILOZOFIA, Uniwersytet Warszawski zajmuje 5 miejsce, zaraz za Uniwersytetem Jagiellońskim.

W ramach Kryterium 2 w dyscyplinie FILOZOFIA zgłoszono do oceny 2 projekty finansowane przez instytucje zagraniczne (Fundacja Templetona, HERA JRP-PS), 38 projektów finansowanych przez instytucje krajowe (NCN, NPRH) oraz 2 usługi badawcze. Zdecydowaną większość funduszy na badania filozofowie z UW pozyskują z instytucji krajowych – środki te stanowią 78,97% wszystkich środków uwzględnionych w ewaluacji. Instytucje zagraniczne stanowiły źródło 19,76% wszystkich środków uwzględnionych w ewaluacji. Należy podkreślić, że 7 projektów było źródłem finansowania nowych etatów na UW dla kierowników projektów, którzy nie uzyskali stopnia doktora na Uniwersytecie Warszawskim, w tym obcokrajowców.

W porównaniu do pozostałych 23 ośrodków krajowych, ewaluowanych w dyscyplinie FILOZOFIA, wynik Uniwersytetu Warszawskiego w Kryterium 2 jest dobry, choć – ze względu na wysoko ustawiony próg na kategorię A w Kryterium 2 – nie przełożyło się to na zadowalający końcowy wynik punktowy, wynikający z porównania z wartością referencyjną. Wysoka wartość referencyjna na kategorię A w dyscyplinie FILOZOFIA w Kryterium 2 jest dość niezrozumiała, jeśli weźmie się pod uwagę wartości uzyskane przez inne jednostki w kraju w dyscyplinie FILOZOFIA. Pod względem ostatecznego wyniku UW zajmuje bowiem 4 miejsce spośród wszystkich 24 jednostek ewaluowanych w dyscyplinie FILOZOFIA, przy bardzo dużej rozpiętości uzyskanych w tym kryterium wyników. Niewątpliwie, na słabym końcowym wyniku FILOZOFII na UW w Kryterium 2 zaważył brak grantu ERC – 2 jednostki filozoficzne w kraju (UJ oraz IFiS PAN) pozyskały grant ERC w okresie 2017-2021.

W Kryterium 3 dyscyplina FILOZOFIA zgłosiła dwa wymagane opisy wpływu: (1) Kształtowanie i rozwijanie dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego w Polsce i na świecie (dalej: DIALOG); (2) Wpływ wyników badań bioetycznych prowadzonych na UW na rekomendacje World Health Organization oraz UNESCO International Bioethics Committee (dalej: BIOETYKA). Podstawą wpływu DIALOG były wyniki badań uzyskane przez S. Krajewskiego, wdrażane w życie społeczne przez Krajewskiego wspólnie z M. Nowakiem. Podstawą wpływu BIOETYKA były z kolei badania P. Łukowa i J. Różyńskiej, które zostały wykorzystane w różnych rekomendacjach bioetycznych opracowanych przez instytucje międzynarodowe (WHO, UNESCO).

Oba opisy wpływów uzyskały bardzo wysoką ocenę: DIALOG 108 punktów, zaś BIOETYKA 120 punktów, co przełożyło się na średnią 114 punktów i maksymalny końcowy wynik punktowy porównania z wartościami referencyjnymi (20 punktów). Wynik dyscypliny FILOZOFIA jest jednym z najwyższych wyników uzyskanych w Kryterium 3 przez dyscypliny ewaluowane na UW oraz najwyższym wynikiem w tym kryterium uzyskanym przez wszystkie jednostki ewaluowane w dyscyplinie FILOZOFIA, przy czym dokładnie taki sam wynik uzyskał Uniwersytet Jagielloński.

Zgłoszone w dyscyplinie FILOZOFIA w Kryterium 3 opisy wpływu stanowią sugestywny przykład zaangażowania filozofów z UW w działalność społeczną, wykorzystującą wyniki prowadzonych badań. Jest to też świadectwo tego, że refleksja humanistyczna typowa dla filozofii służy nie tylko abstrakcyjnemu analizowaniu świata, ale też – programowo – jego zmianie.

Wynik ewaluacji 2017-2021 potwierdził pozycję UW jako jednego z najlepszych ośrodków filozoficznych w Polsce. **Ostateczny wynik ewaluacji dyscypliny FILOZOFIA na UW wyniósł 58,4, co daje TRZECIE miejsce w rankingu wszystkich 24 jednostek ewaluowanych w dyscyplinie FILOZOFIA.**

(II) FILOZOFIA NA UW NA TLE WYBRANYCH OŚRODKÓW ZAGRANICZNYCH

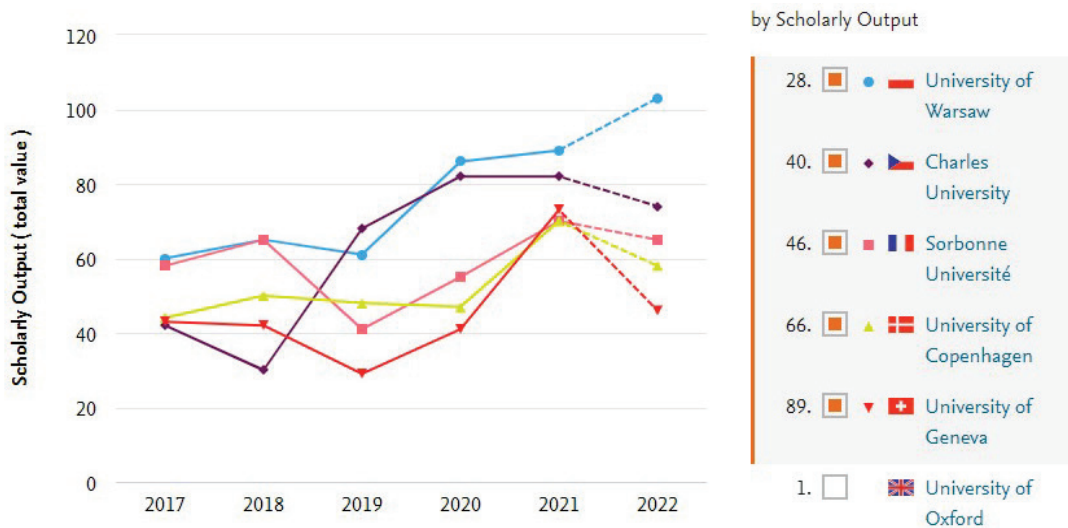
Bibliometryczne porównanie dyscypliny FILOZOFIA na UW z zagranicznymi ośrodkami filozoficznymi jest właściwie niemożliwe, ze względu na nieprzekładalność krajowych dyscyplin na obszary badawcze indeksowane w bazach międzynarodowych. Niemniej, zakładając, że dyscyplina FILOZOFIA może być reprezentowana przez obszar badawczy PHILOSOPHY z bazy SciVal, pozycja UW w tym obszarze systematycznie wzrasta w porównaniu do najlepszych zagranicznych ośrodków filozoficznych. Według bazy SciVal pod względem aktywności publikacyjnej filozofia na UW zajmuje 28 miejsce i jest to najwyższa pozycja polskiej jednostki indeksowanej w obszarze PHILOSOPHY w pierwszej setce wszystkich instytucji na świecie. W rankingu tym indeksowane są jeszcze 3 jednostki polskie: Uniwersytet Jagielloński – 33 miejsce, PAN – 42 miejsce, Instytut Filozofii i Socjologii PAN – 85 miejsce.

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe wartości wskaźników z bazy SciVal, uwzględnionych w rankingu obszarowym PHILOSOPHY za okres 2017-2022, dla wybranych ośrodków zagranicznych i czterech polskich jednostek, które znalazły się w pierwszej setce tego rankingu. Są to następujące jednostki (w nawiasie miejsce w rankingu pod względem „Scholarly Output”): University of Oxford (1), University of Cambridge (7), City University of New York (14), University of Amsterdam (20), Harvard University (24), Uniwersytet Warszawski (28), Uniwersytet Jagielloński (33), PAN (42), Instytut Filozofii i Socjologii PAN (85).

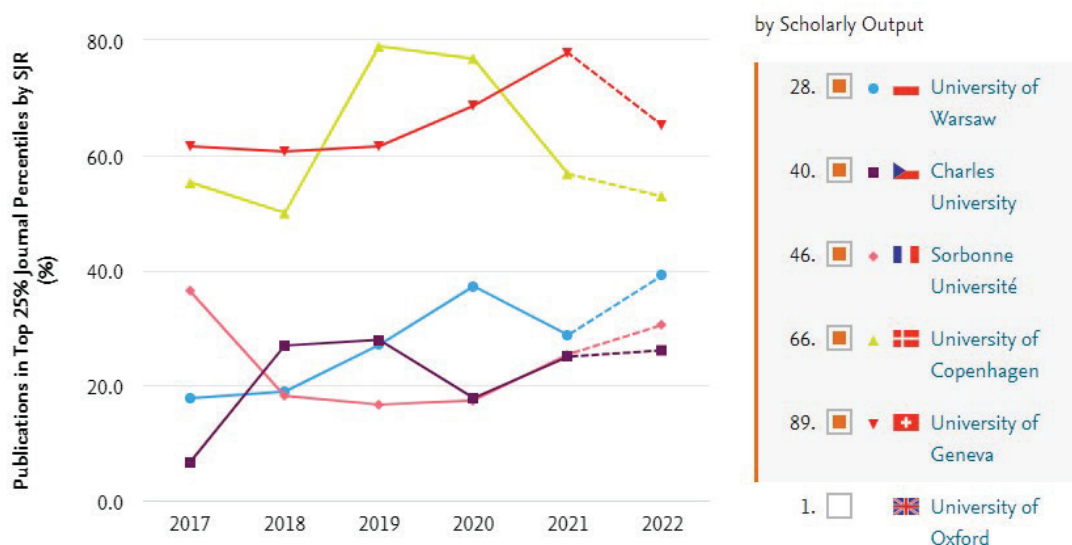
	Oxford	Cambridge	CUNY	Amsterdam	Harvard	UW	UJ	PAN	IFIS PAN
Scholarly Output	1524	811	563	522	484	464	412	367	282
Views Count	19296	9279	5469	5578	6265	4360	2754	2602	1985
Field-Weighted Citation Impact	2,49	1,63	1,49	2,05	1,88	1,09	0,53	0,77	0,82
Citation Count	8775	3198	2033	2568	2139	1065	482	551	405

Wskaźniki w obszarze PHILOSOPHY za lata 2017-2022 dla Uniwersytetu Warszawskiego oraz wybranych krajowych i zagranicznych ośrodków filozoficznych (SciVal).

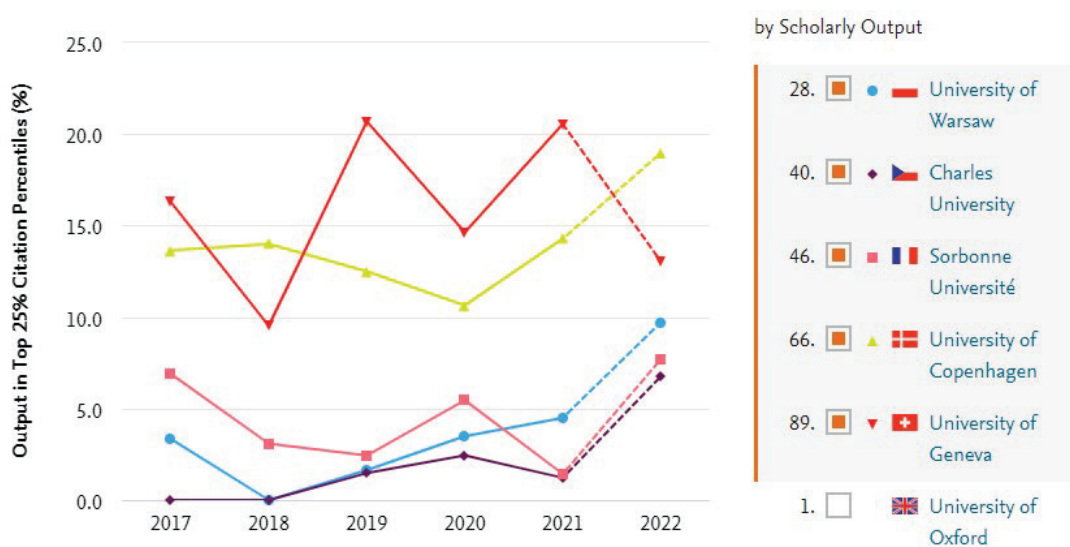
Dane z bazy SciVal w obszarze PHILOSOPHY pokazują również rosnącą pozycję Uniwersytetu Warszawskiego w porównaniu do czterech uniwersytetów, które wraz z UW tworzą Sojusz 4EU+ i znalazły się w rankingu 100 najbardziej aktywnych ośrodków w latach 2017-2022 w obszarze PHILOSOPHY: Uniwersytet Karola (40 miejsce), Uniwersytet Sorboński (46 miejsce), Uniwersytet Kopenhaski (66 miejsce), Uniwersytet Genewski (89 miejsce).

Wykres 1. Scholarly Output 2017-2022: UW i 4 uniwersytety z Sojuszu 4EU+ (SciVal).

Wykres 2. Publications in Top Journal Percentiles 2017-2022: UW i 4 uniwersytety z Sojuszu 4EU+ (SciVal).

Wykres 3. Outputs in Top Citation Percentiles 2017-2022: UW i 4 uniwersytety z Sojuszu 4EU+ (SciVal).

Wykresy 1-3 przedstawiają wynik porównania w obszarze PHILOSOPHY Uniwersytetu Warszawskiego z czterema uniwersytetami z Sojuszu 4EU+ (uwzględnionymi w rankingu) ze względu na następujące mierniki:

1. Scholarly Output – the number of publications of a selected entity (Wykres 1).
2. Publications in Top Journal Percentiles – the number of publications of a selected entity that have been published in the world's top journals (Wykres 2).
3. Outputs in Top Citation Percentiles – the number of publications of a selected entity that are highly cited, having reached a particular threshold of citations received (Wykres 3).

Wynik FILOZOFII na UW oznaczony jest na wykresach kolorem niebieskim. Wszystkie te dane świadczą zarówno o rosnącej aktywności filozofów na UW na arenie międzynarodowej, jak i systematycznie rosnącej liczbie cytowań, a co za tym idzie wzrastającej rozpoznawalności wyników badań filozoficznych prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim.

(III) PERSPEKTYWY DYSCYPLINY FILOZOFIA NA LATA 2022-2023 (stan na czerwiec 2023)

Kadrowy stan dyscypliny jest w bieżącym okresie ewaluacyjnym zbliżony do stanu w ewaluacji za lata 2017-2021. Według danych z czerwca 2023 roku liczba N dyscypliny FILOZOFIA na UW wynosi 88,31, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2021 roku wynosiła 88,78 (dane z SEDN).

Szczegółowe zasady ewaluacji za lata 2022-2025 nie są znane, choć MEiN od dawna zapowiada zmiany. Niemniej, zakładając, że w bieżącym okresie ewaluacyjnym obowiązywać będą analogiczne zasady, stan dyscypliny FILOZOFIA w zakresie Kryterium 1 rysuje się obiecująco, nawet jeśli weźmie się pod uwagę (1) niepełne dane o osiągnięciach opublikowanych od 1 stycznia 2022 roku do dnia dzisiejszego i oświadczone w dyscyplinie FILOZOFIA na UW; oraz (2) zapewne istotnie wyższą wartość referencyjną w Kryterium 1, która będzie kwalifikowała dyscyplinę do kategorii A.

O bardzo dobrym stanie publikacyjnym dyscypliny FILOZOFIA w bieżącym okresie ewaluacyjnym świadczy porównanie liczby publikacji z najwyższą punktacją, które zostały uwzględnione w ewaluacji 2017-2021, z liczbą takich prac opublikowanych w bieżącym okresie ewaluacyjnym. Od początku 2022 roku nastąpił bowiem istotny wzrost artykułów za 200 i 140 punktów: przez 1,5 roku obecnego okresu ewaluacyjnego filozofowie na UW opublikowali znacznie więcej takich artykułów niż przez 3 lata w okresie 2019-2021. Znaczący udział w bieżącym dorobku publikacyjnym mają również prace opublikowane w wydawnictwach z poziomu II. Udział monografii opublikowanych w wydawnictwach z poziomu I jest niski, a jeśli ten trend się utrzyma, to FILOZOFIA na UW zgłosi mniej monografii z poziomu I niż w poprzednim okresie ewaluacyjnym.

Mniej korzystnie wyglądają perspektywy dyscypliny FILOZOFIA w zakresie Kryterium 2. Od stycznia 2022 roku liczba pozyskanych projektów, które spełniają kryteria ewaluacji, wynosi 6. Są to wyłącznie granty pozyskane z Narodowego Centrum Nauki: 4 projekty OPUS, 1 projekt SONATA BIS

oraz 1 projekt PRELUDIUM. Należy zauważyć, że od stycznia 2022 roku filozofowie na UW zdobyli więcej różnego rodzaju grantów (np. z NAWY i MEiN, czy PRELUDIUM z NCN), ale granty te – przy obowiązujących zasadach – z różnych powodów nie spełniają kryteriów ewaluacji. Biorąc pod uwagę stale obniżający się wskaźnik sukcesu w Narodowym Centrum Nauki, bez pozyskania grantów na projekty badawcze ze środków europejskich (ERC, HORYZONT), wynik FILOZOFII na UW w Kryterium 2 w przyszłej ewaluacji może być istotnie niższy od wyniku uzyskanego w ewaluacji 2017-2021.

Wpływ badań filozofów z Uniwersytetu Warszawskiego na społeczeństwo i gospodarkę trudno dziś przewidzieć. Warto pamiętać, że filozofia nie jest dyscypliną o charakterze wdrożeniowo-aplikacyjnym. Niewątpliwie, filozofowie są często bardzo aktywni w życiu społecznym, mają wpływ na kształtowanie myśli intelektualnej, debat i dyskusji w sferze publicznej. Wielu popularyzuje filozofię we wszystkich grupach wiekowych i społecznych. Taką aktywnością wykazuje się również wielu filozofów na Uniwersytecie Warszawskim. Jednak wykazanie bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy taką działalnością społeczną a prowadzonymi w filozofii badaniami w sposób, który spełniałby wymagania ewaluacji, jest zadaniem trudnym, a czasami wręcz niemożliwym. W ostatnich kilku latach widać wyraźnie, że większość filozofów na UW (szczególnie młodszego pokolenia) jest coraz silniej skoncentrowana przede wszystkim na wysokiej jakości badaniach i publikowaniu wyników tych badań w najlepszych międzynarodowych czasopismach i wydawnictwach. W związku z tym w kolejnych latach FILOZOFIA na Uniwersytecie Warszawskim może mieć mniejszy potencjał do wykazania opisów wpływu, które miałyby szansę na równie wysoką ocenę. Niewątpliwie, sytuacja FILOZOFII na UW byłaby dużo korzystniejsza, gdyby w Kryterium 3 można było wykazywać popularyzację nauki, która przecież nie zawsze musi się wiązać z popularyzacją własnych wyników badań czy konkretnymi miernikami wpływu na społeczeństwo.

WNIOSKI

FILOZOFIA na UW uzyskała dobry wynik w ewaluacji za lata 2017-2021, zarówno na tle innych dyscyplin na Uniwersytecie Warszawskim, jak i pozostałych 23 jednostek ewaluowanych w dyscyplinie FILOZOFIA. Na tym tle perspektywy dyscypliny w ewaluacji za lata 2022-2025 w zakresie kryterium publikacyjnego wyglądają bardzo dobrze. Filozofowie publikują coraz więcej prac w wysokopunktowanych czasopismach i wydawnictwach, co przekłada się na rosnącą pozycję oraz rozpoznawalność FILOZOFII na Uniwersytecie Warszawskim i w środowisku międzynarodowym. Utrzymanie, a tym bardziej poprawienie, wyniku uzyskanego w Kryterium 2 wymaga zwiększenia aktywności filozofów w zakresie pozyskiwania grantów na projekty badawcze ze środków europejskich. Szczególnej uwagi wymaga również Kryterium 3, w tym dokumentowanie działalności społecznej i popularyzującej filozofię, związanej z badaniami prowadzonymi przez filozofów na Uniwersytecie Warszawskim.